

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 7500 Bis.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiți ca elevi ordinari în cursul teologic al seminarului arhidiecezan sunt poftiți a-și înainta la consistorul arhidiecezan până la 2/15 August 1910 cererile instruite cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate din școalele medii;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termen nu se vor lua în considerare.
Sibiu, 1/14 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 7501 Școl.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiți în secțiunea pedagogică a seminarului arhidiecezan sunt provocați să-și înainteze la consistoriul arhidiecezan cererile până în 2/15 August, 1910 instruite cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu despre absolvirea cu succes de IV clase gimnaziale, reale sau civile;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termen nu se vor lua în considerare.
Sibiu, din ședința sen. școl. ținută la 1 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Vorbirea contelui Tisza.

Sibiu, 18 Iulie n.

Contele Tisza István a rostit în ședința de Marți a dietei ungare o vorbire lungă în chestia de naționalitate, deși la ordinea zilei se afla, nu chestia de naționalitate, ci adresa către Maiestatea Sa. Contele Tisza a crezut însă, că tot atât de însemnată, ca adresa, ori poate chiar mai însemnată, e și chestia de naționalitate, în care a ținut deci să-și precizeze de nou punctul seu de vedere.

Mărturisim, că nu am putut descoperi nimica nou în lunga vorbire a nobilului conte, în care se repetesc numai cunoscutele sale declarațiuni făcute în chestia de naționalitate cu ocaziunea turneului pe care l-a întreprins prin țară înainte de alegeri, deci se cuprind cam aceleași idei, înmulțite poate numai cu una două.

Esența vorbirii e aceea, ca conducătorii naturali ai poporului român să se folosească de ocaziunea binevenită și de situația creată în urma alegerilor, — cari au decimat pe deputații naționaliști, — și să iee ei conducerea politică a poporului român din patrie, pentru că cu ei s'ar putea pertracta și lega o înțelegere oarecare.

Tot domnul Tisza însă, care adresează această invitație Arhieriei

lor bisericilor române, — pentru că pe ei îi înțelege, — declară de nou, în modul cel mai categoric, că nu admite nici un fel de organizare politică pe baze naționaliste, nici chiar moderate, pentru că prin aceasta se atacă unitatea politică a națiunii maghiare.

Intrebăm deci, cum ar putea Arhieriei nostri să îplinească dorința contelui Tisza și să intre în acțiune politică, dacă lor le este interzis a se consulta cu credincioșii lor, a se organiza cu ei împreună, a stabili împreună cu ei dorințele și durerile poporului român, avîsat, cum bine spune contele Tisza, la prietenia poporului maghiar, întocmai așa, ca și poporul maghiar la prietenia poporului român? Politică au făcut totdeauna în trecut Arhieriei nostri numai în conțelegere cu ceilalți fruntași ai poporului român. Să facă acum politică fără ei? Atunci ar face politică numai în numele lor, nu în numele poporului, care poate că nu ar accepta-o de a sa.

Iată deci pedecă cea mare, care stă în calea realizării dorinței contelui Tisza, de a vedea pe Arhieriei nostri intrați în valurile politice militante, pe lângă care trebuie să mai facem pomenire și de o a doua pedecă, tot atât de mare, de lipsa unui program, ori plan, după care am vedea că contele Tisza vrea să rezolve chestia de naționalitate, spre mulțămirea tuturor celor interesați. În loc de vorbe, noi am fi dorit, și chiar am așteptat, ca contele Tisza să însire punct de punct concesiunile pe cari guvernul actual și actuala majoritate parlamentară stau gata să le acorde naționalităților, și în deosebi Românilor, pentru că numai așa se poate crea o bază oarecare pe seama pertractărilor și a înțelegerii. Se cuvenea deci să spună contele Tisza, cu aprobarea guvernului, că Maghiarii recunosc îndreptățirea Românilor de a se desvolta și cultiva liber prin instituțiile lor religioase, culturale-naționale, deci le recunosc îndreptățirea de a-și avea cultura lor, și că guvernul și majoritatea parlamentară de acum sunt gata a aduce și pentru ei jertfele necesare, asigurând viitorul bisericilor și școalelor românești, și promovând cultura națională română.

Pasul prim de apropiere în sensul acesta trebuia deci să-l facă contele Tisza, ori are să-l facă guvernul, și numai atunci ar putea să urmeze pasul făcut din partea Arhieriei noastre, firește, dacă încrederea obștei românești i-ar investi cu rolul de mijlocitori ai păcii și ai bunei înțelegeri, propagate și până acum la toate ocaziunile din partea lor.

Vom publica în extras mai la vale vorbirea contelui Tisza, pentru că cetitorii ziarului nostru să-și poată aprecia părțile bune și părțile slabe, iar la locul acesta avem să mai facem numai constatarea, că e greșită de tot părerea contelui, că prin reducerea numărului deputaților naționaliști români la cinci, poporul ro-

mân s'ar fi pronunțat în contra politicii naționaliste române. Poporul român din patrie nu poate avea altă politică, decât politica de conservare, ca popor român, deci o politică naționalistă, fie ea radicală, ori moderată. Reprezentanții săi pot fi împedecați să intre în dietă; dar aceasta nu înseamnă, că ar fi fost nimicită politica naționalistă, care va exista neîntrerupt, câtă vreme există conștiința națională la poporul român, iar existența acestei conștiințe nu o trage la îndoială nici contele Tisza, ci înseamnă aceea ce frumos spune și contele Tisza, că: „focul nu e stăns, jăratecul, acoperit de cenușă, arde mai departe, pentru că contrastele din suflete, neîncrederea și îndoiala, nu pot fi stirpitate din rădăcină“...

Chestia de naționalitate nu poate fi rezolvată nici cu amenințări, nici cu înăsprire de legi, ci cu bună înțelegere, cu voință din ambele părți, și mai ales cu deplină sinceritate, căci numai pe calea aceasta să pot înțelege sufletele și inimile. Iar această înțelegere a fost și este dorința noastră cea mai ferbinte, precum ea trebuie să fie și dorința tuturor oamenilor, cari au în vedere binele patriei.

Dacă pentru ajungerea la această înțelegere a sufletelor și a inimilor, contele Tisza nu vrea să înceapă pertractări cu deputații naționaliști români, atunci mijlocească, cu influența pe care o are la guvern, convocarea unei anchete, la care să fie invitați, nu numai Arhieriei români, ci și fruntași mireni de ai poporului nostru, în tocmai cum făcuse și guvernul coaliției, înainte de alegeri, când s'a ținut o asemenea anchetă în prezența tuturor ministrilor, și credem, că și acum, ca atunci, Arhieriei nostri vor urma cu toată bunăvoința invitării ce li se va face, și vor spune cu sinceritate și fără reserve ce e de îndreptat și ce e de făcut, ca să se poată crea o situație mai mulțămitoare pe seama Românilor din patria aceasta. Iar și până atunci, mijlocească contele Tisza, iarăși în urma influenței pe care o are la guvern, ca barem de șicanele unor inspectori de școale să fie cruțate autoritățile noastre bisericesti-școlare și organele lor, preoții și învățătorii, și să nu li se ceară imposibilități chiar mai mari decât acelea, pe cari le-a trecut cu multă ușurătate contele Apponyi în legea sa școlară. Căci condiția primă a legării păcii, ori a armistițiului, e sistarea — focului.

Din parlament. În ședința de Sâmbătă a dietei ungare a vorbit deputatul naționalist român Dr. Stefan C. Pop. S'a ocupat în vorbirea sa mai ales cu vorbirea contelui Tisza, rostită Marți, în chestia de naționalitate. A respins acusa, că fruntașii români ar gravita spre Viena, și a vorbit despre abuzurile sevărșite cu ocaziunea alegerilor pentru dietă. Săptămâna aceasta se continuă în dietă discuția asupra adresei, fiind încă mulți deputați decizi să recuvântul.

În chestia de naționalitate.

Cuvântarea contelui Tisza István, rostită în ședința din 12 Iulie n. a dietei.

Nobilul conte a vorbit cam următoarele:

„Rog cu toată stăruința pe onorabili membri ai camerei, să nu mă înțeleagă rău, dacă cu ocaziunea aceasta nu voi polemiza cu nimeni, ci voi consacra ziua întregă temei, care e mai presus de orice punct de vedere de partid, și în privința căreia între maghiar și maghiar nu poate să existe deosebire de vederi, tocmai acum, când e de cea mai mare importanță, ca să iasă bine rotunjit și nemistificat la iveală caracterul unitar al simțământului nostru comun. La aprobări nu răvnesc și prin nici un fel pe polemică nu voiesc să turbur acest caracter al cuvântărei mele.“

Voiu arunca înainte de toate oarecare lumină asupra rezultatului alegerilor de curând făcute, ceea ce privește naționalitățile.

Știm cu toții, că în cel mai apropiat trecut partidele naționaliste au desfășurat o acțiune mai intensivă și membrii lor au avut în parlament o atitudine agresivă, iar în timpul alegerilor s'au dat la agitațiuni și la cel mai neînfrânat terorism. (Povestea lupului cu mielul. Red.)

Constatăm acum, că alegerile i-au înălțat pe aceștia de pe terenul vieții comune a țării. Să nu ne oprim în mod șterp aci, ci să tragem din această faptă evenimente conșoante, și să facem pașii hotărâți pentru rezolvarea chestiunii naționalităților (aprobări generale, zgomoase și îndelungate), care e cea mai importantă și cea mai grea dintre problemele, pe cari națiunea maghiară are să le rezolve înăuntrul țării. Dacă națiunea noastră vrea să-și îplinească misiunea istorică, și dacă voim să așezăm statul ungar pe temelii clădite, avem să încheiem legături intelectuale și sentimentale, atât cu naționalitățile din țara noastră, cât și cu acele dintre națiunile de peste hotare, cari găsesc pentru consolidarea lor cea mai sigură garanție în puterea politică a națiunii ungare (Vii aprobări).

Condițiunile obiective ale rezolvării sunt date în cea mai deplină măsură. Nu e azi în întreaga lume stat, care asigură cetățenilor săi de altă limbă drepturi mai largi, ca statul ungar. Se bucură de mari libertăți, de drepturi largi, de mișcare liberă (îndoeli pe unele bănci). E adevărat cele ce zic! Așa este! Să privească cei ce se îndoiesc spre Polonezi și spre maghiarii din România. Sunt date condițiunile obiective. Și pe terenul politicii internaționale s'a recunoscut națiunii maghiare menirea, când a năzuit spre asigurarea desvoltării independente a popoarelor din peninsula balcanică, și cu o viață de om înainte de aceasta a adus această năzuință și în opinia publică europeană. Nu din întâmplare, ci ca o consecvență firească în desvoltarea firei interne a lucrurilor, ese în politica europeană la iveală năzuința aceasta tocmai atunci, când națiunea maghiară se împacă cu regele ei, și intră ca factor hotărâtor pe terenul politicii europene. Nu din întâmplare marel domnitor, care vede mărirea dinastiei sale în împăcarea cu națiunea maghiară și așează politica internă a dinastiei sale pe principii luminoase, duce aceste principii mai luminoase și în politica europeană, și îndeosebi și în tractarea chestiunii orientale. A făcut o această în deplină înțelegere cu națiunea noastră, potrivit cu interesele noastre și cu felul nostru de a vedea, în urma stăruinței sfetnicilor săi maghiari și cu ajutorul lor. Privind chestiunea orientală din punctul de vedere al istoriei diplomatice, mai înainte de a fi intrat națiunea maghiară ca factor hotărâtor în acțiune, erau în politica externă două direcțiuni, deoparte cea expansivă, iar de alta cea mărginită la susținerea statului quo“.

Urmează o dare de seamă pe care o face oratorul despre amănuntele desfășurării chestiunii orientale în timpul lui Carol III. (VI.), în a lui Iosif II. și în al lui Napoleon III., care voia să dea Italiei unele părți cu să formeze un stat dunărean. Bismarck, urmează oratorul, n'a putut până la 1880 să scape de acest gând, dar în cele din urmă a primit punctul de vedere al nostru și a recunoscut, că nu se potrivește cu interesele noastre să năzuim la hegemonii în peninsula balcanică, nici să împărțim țările de acolo, ci să priveghiem, ca nici una din marile puteri să nu împiedece popoarele balcanice în libera lor dezvoltare. (Aplauze îndelungate și sgomotoase).

Gândul acesta națiunea maghiară l-a dus în politica europeană. Azi el e întrat în conștiința comună. Pe baza aceasta s'a încheiat, suat acum zece ani, și învoiala cu Rusia. Nouă au să ne mulțamească vecinii nostri pentru direcțiunea aceasta, și lucrul acesta nu poate să rămână așa, decât câtă vreme în valea Dunării e o mare putere europeană, care are destulă forță față cu ori și ce dușman. (Aprobări vii).

Deputatul Polonyi: Ar fi un noroc să ne ținem și noi de Balcani.

Contele Tisza: Pe d-ta te cedează buoșos Balcanului. (Ilaritate sgomotoasă). E pentru statele balcanice chestiune de existență, ca monarhia austro-ungară să fie puternică, ba și ca să se păstreze actuala organizațiune dualistă, precum și înfrăurirea hotărâtoare a națiunii maghiare asupra politice externe. (Aprobări). Consecvența ne e asigurată în politica externă numai câtă vreme e asigurată și înfrăurirea politică a națiunii noastre. Ar fi deci o nenorocire fatală federalismul, căci Slavii ar aduce cu dânșii germeii tendințelor expansive, și prin aceasta ar fi săpat mormântul monarhiei.

Cu puterile centrifugale sunt împreunate totdeauna și cele distructive, care și-ar produce efectul sgundind temelile monarhiei, deci și ale pozițiunii de mare putere a dinastiei. Cea mai sigură garanție pentru independența micilor popoare dela hotarele monarhiei e validitatea într-o monarhie puternică a națiunii maghiare. (Indoeli pe unele bănel).

Acesta e adevărul! Așa este! Există cea mai deplină solidaritate de interese între aspirațiunile naționale ale poporului maghiar și ale cetățenilor de altă limbă ai patriei noastre, sunt date toate condițiunile necesare ca să ne înțelegem în cele din urmă unii pe alții și să pornim o armonioasă lucrare în fața acelora, cari desfășură o agitațiune îndrăznească contra pozițiunii noastre politice, purtând contra noastră un războiu de calomnii în mijlocul vecinilor nostri, cărora voim să le fim cel mai de căpetenie razim.

Suntem denunțați drept popor tiran, deși guvernul are cea mai corectă atitudine, și în politica externă suntem de acelaș gând, și pe calea socială se propagă ura a tot ceea ce e maghiar.

Trebuie deci să sădim în conștiința comună maturitatea politică, pentru ca în masele nemaghiarilor să se deștepte conștiința dată intereselor naționale, și ele să se deprindă cu gândul, că fac parte din statul nostru, care nu e conglomerat de oameni de fel de fel de neamuri, ci are întipărită pecetea unei individualități inalterabile. (Aprobări și aplauze vii din toate părțile).

Am fost totdeauna aderent al paoiniei conviețuirii frățești cu naționalitate noastră. Aici e însă hotarul, înălțurul căruia dau tot. Să țină cetățenii nemaghiari ai țării seamă de faptele reale. Le fac fraților săi de sânge din țările vecine servicii reale, dacă sunt cetățeni credincioși ai statului național ungar. Să nu stee la o parte, că au datorii față cu lumea și față cu Dumnezeu.

Noi avem datoria de a le ușura pozițiunea, respectând de o parte drepturile fiecăruia, iar de alta înăbușind agitațiunile. Nu sunt prieten al politice de șicane, care pe nu mine mă interesează iar pe adversar nu-l slăbește, ci-l întărește numai. (Aplauze).

Mai ales în chestiunea naționalităților această politică nenorocită le-a înveninat toate prin mărunțuri de nimic, cari au împins pe unii spre atacuri pline de amărăciune, ori au făcut pe alții să stea ca privitori pasivi.

În cele din urmă agitatorii au ocupat teren și s'au prezentat ca reprezentanți autorizați ai naționalităților, și s'a ivit ideea înțelegerii cu dânșii.

Eu m'am apropiat cu brațele deschise de concetățenii mei nemaghiari. Dar cu partidele naționaliste n'am putut să ajung la înțelegere.

Înțelegerea n'a reușit, pentru că d-nii naționaliști au intrat în luptă cu fanatism religios, cu terorizări, cu avânt fără de frâu. Ei au scăzut însă înfrânți, și nemaghiarii au scăpat de terorizări.

A sosit deci momentul, am ajuns să răsufăm mai ușor, căci ei umblau pe picior de lut, și propagând lupta contra Maghiarilor, ei n'aveau puterea cu care se făleau, nici la consăngeniilor lor trecerea cuvenită. Sunt deci date pentru toți locuitorii țării condițiunile rezolvării chestiunii. Dacă vom face acum concesii, nimeni nu va putea să zică, că frica ni le dietează.

Sunt daruri de bună voe ale învinșătorilor, ca frați adevărați. Mă adresez acum la conducătorii firești ai societății române, la aceia, cari în virtutea înfrăuririi lor intelectuale și morale sunt cu mult mai presus decât agitatorii, pentru cari purtarea de până acum a fost o sinucidere, și-i rog să profite de acest moment istoricește hotărâtor.

Mă adresez la dânșii, pentru că între naționalitățile din țara noastră economică, moralicește și intelectual cea mai puternică sunt Românii, și la hotarele noastre se ridică în neșteptată desfășurare de puteri mândrul stat al României independente, mă adresez lor, pentru că mai ales eu Românii au Maghiarii în Sud-Estul Europei comunitate de interese. Suntem două popoare, cari nicăeri n'au razim și numai singure prin ele înseși pot să-și asigure existența în mijlocul noianului de popoare pentru ei străine. Avizați firește unii la alții, avem să punem umăr la umăr ca să ne sustinem reciproc independența și să ne împlinim menirea națională. Avem cele mai vii simpatii pentru România independentă, căreia îi dorim să înflorească și să-și desfășoare viața din ce în ce mai puternic. Cu toate bunele raporturi în cari trăim însă, turburătorii au reușit să asmuțe cu calomnii infame opiniunea publică română contra noastră. (Mișcare).

Durere, așa este! Acolo agitațiunea contra Maghiarilor nu e armă ingrată! Aceia însă cari propagă ura, nu lucrează spre întărirea României.

Pacea jăratecului ce arde sub spuză, e primejdioasă. Voim să facem acum pace veșnică, pentru care merită să aducem jertfe și să le aducem cu toată inima și fără de gând ascuns. (Aplauze).

Cu graiul urei și cu agitațiuni nu i va îndupleca nimeni pe Maghiari să aducă jertfe. Să se apropie de noi fără de gând ascuns, cu inima deschisă, admitând gândul unității politice a națiunii ungare, punându-se pe baza deplinei egalități, nu ca ceată deosebită, ci ca factor egal îndreptătit al vieții comune ungare. Dacă nu vor intra în partidul nostru, între în oricare altul, dar să nu se prezinte în viața publică a Ungariei ca dușmani constituiți în corp deosebit, ci în cadrele partidelor ungare. (Să auzim! Aplauze zgomotoase).

Ne aflăm în o clipă de prefacere istorică. Momentul e psihologic și trebuie să ne adresăm la suflete și la inimi, căci nu cu mijloacele puterii brutale, ci numai apropiindu-se ființele și inimile se poate rezolva chestiunea (Așa este! Aplauze îndelungate). Din ambele părți trebuie să se facă în acelaș timp pași de apropiere. În primul rând e înaltul cler român, pe care l'așteaptă o mare chemare. Guvernul ungar are apoi și el răspundere. Are acum ocaziunea de-a vorbi în numele națiunii maghiare, de a lucra și de a lua măsuri în numele ei. Aceștia sunt factori, cari au să stabilească condițiunile apropierei armonice. Despre un lucru pot să-l asigur pe d-l ministru-președinte: că nu poate să-i facă țării mai mare serviciu decât ducând problema aceasta fie chiar și numai cu un pas spre rezolvare. (Aprobări vii. Aplauze prelunge și zgomotoase. Cei mai mulți dintre deputați se ridică în picioare). Il mai asigur, că dacă în adevăr va reuși să câștige fără de jignirea statului național ungar pe conducătorii Românilor, va găsi spriginire călduroasă, nu numai la partidul acesta, ci la întreaga opiniune maghiară. (Aprobări sgomotoase).

Din nord-estul Europei statele progesează furtuna și se luptă. Feța situațiunii se prefacă mereu ca într'un caleidoscop. Timp de decenii n'a fost un moment atât de potrivit ca acum spre a câștiga inimile de a ne ridica apărând independența vecinilor. A sosit acum, așa mi se pare, momentul hotărâtor, zeita Fortuna ne zâmbește, ca să luăm îndrumări pentru timpuri de aici înainte depărtate. Mă adresez iar cu rugămintea mea la conducătorii intelectuali și morali ai româniei și la ministrul-președinte, ca să prindă momentul și să întemeieze pacea și concordia cu cetățenii nemaghiari ai statului ungar. (Aplauze neafășite, mișcare vie, felicitări, strigăte de Eljen!).

Dela concert.

Sibiu, 18 Iulie 1910.

Concertele organizate în vacanțele din vara aceasta de bursierii Societății pentru fond de teatru român au fost prielurile cele mai binevenite pentru a ne convinge despre activitatea și despre progresul tinerilor artiști: Bănău, Crișan și Măruș.

Acești trei neobosiți muncitori, cari pregătesc la noi calea spre o cultură artistică, au cucerit în turnee lor îndată, la prima ivire, simpatii atât ale celor de neamul lor, cât și ale străinilor prezenți la reprezentațiile date până acum în vre o șase din orașele țării noastre.

Reprezentăția din Sibiu s'a ținut aseară, Duminecă, în sala Muzeului Aso-

ciației. Publicul sibian, csm difcil în ale concertelor și în ale teatrelor, aluat parte într'un număr neobișnuit de mare. Resultatul concertului a fost o mulțumire sufletească deplină și o însuflețire unanimă.

Dl A. P. Bănău, în rol de conferențiar și în deosebi în rol de recitator, a fost ascultat cu mult interes. O veselie generală a stărnit acest talentat artist prin improvizările sale originale: cuvântarea unui om mediocru ca gândire, roștită în limba stricată a intelectualilor ungureni, a fost o copie de pe natură vrednică de a fi văzută.

Dl I. Crișan a cântat doine și balada. Constatăm o bună școală la un cântăreț, care dispune de un bariton mlădios și expresiv. Vocea sa, foarte captivantă, cu timpul va mai câștiga fără îndoială și în volum. În balada „Groza“, cu muzica de Dima, dl Crișan a mai dovedit că este nu numai un cântăreț de frunte, ci și un artist dramatic promițător. Cântecul din popor „Hop, țurcă, furcă“, la dorința publicului, a fost repetat.

Dl St. Măruș este, de pe acum, un tenor aproape eric. Glasul său, deși a seară ni s'a părut încă un-ori de un subțire voal, are o mare extensiune. Dl Măruș ni-a arătat, că e meșter în interpretarea doinelor românești; iar de altă parte romanța din Aida lui Verdi a cântat-o cu un adevărat brio de artist italian.

Acompaniamentul la pian a fost susținut de o eselență pianistă, de dșoara A. Voileanu, care afară de aceasta a avut și un punct special în program: dșoara Voileanu, tot o conservatoristă din Viena a executat la pian câteva admirabile variațiuni pe motive populare. A fost o executare ireproșabilă. Publicul a urmărit cântarea dșoarei Voileanu cu o rară mulțumire.

Cuvinte de felicitare aducem tuturor artiștilor nostri, cari au făcut la conservator cursuri de studii serioase; cuvinte de felicitare aducem și societății teatrale, care a dat tinerilor puțința de a urma în străinătate asemenea cursuri, fără de care progresul real în ale artelor ar fi cu neputință. (e)

NOUȚĂȚI.

Consistorul arhiepiscopescan a ținut astăzi, Luni, ședință plenară, în care asesorul din senatul bisericesc, dl Lazar Triteanu, a depus jurământul, după ce, intrat fiind în tacma preoțească, a primit confirmarea arhierescă, iar coreferent școlar a fost ales domnul Dr. Onisifor Ghibu.

Dela cassa arhiepiscopescană. Colecta pentru inundații din Caraș-Severin s'a întregit cu sumele următoare: din trecut: 3864.19. Dela comuna Rășinari 426.40, Felmer 23.70, Gurarului 305.34, Ernea-săsească 32.50, Vaidei 81, Banabic 80, Lunca (Lupșa) 8.40, Brateiu 40, Cluj 136.30, Turda 94.30, Lupșa 38.54, Beclean (Făg.) 46.38, Coveș (Agn.) 52.54, Agnita 44.04, Șieu-mare 21.06, Cerghidul-mare 19.70, Sebeș 450.85,

FOIȘOARĂ.

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuirii. —
(Fine.)

Să dojenim dară pe oameni să și trimeată copiii la școală peste iarnă în toate zilele și să le cumpere cărțile cele în sus numite și să-i lase să-i povățuiască dascălii precum au dela direcția școalelor instrucție și rânduială, că în aceea rânduială au dascălii cât și cum să-i învețe și din ciaslov și din psaltire. Bun voitor, Moise Fulea.

Ce privește jertfele ce dau credincioșii la biserică, are protopopul Fulea o circulară, la porunca episcopului său, care, pentru felul cum e redactată, merită să-o transcriem.

Cinstiți preoți!

Poruncind Măria Sa Preluminatul D-vostru ep. V. Moga și aducându-ne aminte, că fiindcă multă ciară mănăucă focul pre la bisericile noastre, aprinzându-se mai multe decât ar fi cu cuviință atunci când luminează lumina zilei, și de acele lumini cari ard în pustiu nu să folosește nime, — să fac eu cu înțelesul preoților și a obștelor rânduială, ca să se vânză și

prescuri în biserică pe lângă lumini, și câștigul dela prescuri încă să fie al bisericilor ca și cel dela lumini, spunând popoarelor cuvântul ce zice: „mila vouă jertfa“, și prescura e milă că omoară foamea cantorilor și a dascălilor care vă ceteșc în biserică. Dară oia e jertfă de ardere „și arderile de tot nu le vei bine voi“, folosul prescurilor se vede nu numai în lumea aceasta dară și în cealaltă. Așa spre plinire vă împărășesc această poruncă, care este întemeiată în sfânta scriptură. M. Fulea.

Amândouă protocoalele în partea cea mai mare — au 360 pagini scrise — cuprind multe apeluri de milă și ajutoriu pentru cei păgubiți prin foc și apă, nu numai pentru cei din țara noastră, ci și pentru cei din alte țări.

Felul cum se distribuiau circularele e tot cel vechi, preotul îl decopia în protocolul „comisiilor“, crâșnicul îl ducea în satul vecin la alt preot și așa mai departe. Tiparul fiind scump, chiar și blanchetele pentru naștere, cununie și moarte, se trimetea din centru un formular, acela se decopia și se lipia de tabla protocolului.

Sper că și aceste puține chestiuni spicuite din protocoalele amintite vor contribui la înlesnirea biografiei lui Moga, care deși nu a desfășurat o activitate mai mănoasă, totuși epoca lui pentru biserică

noastră, studiată din toate punctele de vedere, ar prezenta o iocană interesantă în asamănare cu timpul de față.

Țiu să amintesc încă despre Moga, că în anul 1831 „a făcut o fundație de 10.000 de zloți, după care vine camătă pe an 600 de zloți și aceia se vor da la 6 feciorași neuniți, cari vor învăța carte în altă limbă și vor învăța bine“.

Ca adaus la spicuirile din protocolul „comisiilor“ amintesc și broșura de 32 pagini, apărută în anul 1837 sub titlul „Regulele școlasticești care sânt orânduile și așezate pentru ținerea și procopseala pruncilor românești din țara Ardealului“ — fără de-a se indica autorul acestor reguli.

„Regulele școlasticești“ se împart în 4 părți. 1. Cum trebuie să se poarte școlasticii către D-zeu și în biserică. 2. Datorințele școlasticilor în căsânt pentru școală. 3. Cum trebuie școlasticii să se poarte către mai marii, către dascălii (învățătorii) și către soții lor din școală. 4. Cum trebuie să se poarte și să se întocmească școlasticii preste tot (de obște, în comun). În prefață se spune că „a dascălilor datorință va fi precum măduha și înțelesul regulilor a-l tăluci pruncilor, așa a le și pune întrebări după priceperea lor... și ca dascălilor mai ușor să le vină, întrebările să vor pune de desuptul regulilor. „Întreaga broșură e

un fel de catehism, iar ca adaus sunt puse două rugăciuni, înainte și după școală.

Trebuie să sulevăm încă două momente de mare însemnătate din activitatea ep. Moga. Unul este „Rugămintea episcopului greco-uniun“ așternută guvernului în anul 1837. În această plânsoare arată, că factorii principali, cari susțin religiozitatea și moralitatea într'un stat sânt preoții. Ca acestia să poată avea convenită autoritate, subsistența trebuie să le fie asigurată. Arată, că deși în decursul timpului prin rescripte regești, ca cele din 1791, 1792 și mai târziu, s'au normat drepturile și datorințele clerului — totuși nu sânt scutiți dela purtarea greutăților publice, dela plățirea taxei capului și a tele, ba cea mai mult, preoții din fundul regesc dau zăciuală clerului luteran, în zile de sărbătoare sânt chemați la autoritățile civile, sânt aruncați în temniță fără a comite delicta criminale, iar poporul e silit a ținea și sărbătorile luteranilor și nu i se permite a învăța și meserii. Premitând acestea, cere: ca școala clericală, care prin rescriptul din 1785 s'a decis să să înființeze la Timișoara, să se permită a o înființa la Sibiu; ștergerea pretențiunii de a ținea și sărbătorile luterane; preoții să nu mai fie aruncați în temniță numai în cas când comit fapte criminale, să; fie scutiți de zeciuală de până acum, și să se

*) Gazeta Transilvaniei an. 1862.

Vărd (Agn.) 14, Retisdorf 43-60 Ținari 155-70, Valea Lupșei 17-56, 2131-91. La olaltă 5996-10 cor.

La congresul interparlamentar, care se va ține în Bruxelles, vor participa și deputații români: Dr. T. Mihali, Dr. St. Pop și Dr. Al. Vaida.

Congresul de pace convocat anul trecut în Stockholm nu s'a putut întruni din cauza grevei generale din capitala Suediei. Congresul este acum de nou convocat la Stockholm pe zilele 1-6 August.

† Petru Pop, prelat domestic al Sfinției Sale Pontificelui Roman, arhipresbiter sau preposit capitular în Lugoj preot jubilar, nestor diecesan, vicar general episcopesc, prezident la tribunalul matrimonial, membru al „Asociațiunii” cum și la mai multe societăți culturale etc., încununat în merite neperitoare pentru biserică, țară și patrie, Joi, în 14 Iulie n. 1910 la 7 ore seara, în anul 89 al etății, 52 an al preoției și 35 al canoniciei sale, după un morb scurt și provăzut fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor a adormit lin în Domnul. Cereșoria funebrelă s'a făcut Sâmbătă, în 16 Iulie la 4 ore p. m. în biserica catedrală gr. cat. din Lugoj, de unde rămășile pământești ale defunctului au fost transportate și astrucate în cimiterul românesc din Lugoj, iar sfânta liturgie pentru refrigerul sufletului său s'a celebrat astăzi Luni, în 18 Iulie la orele 7 dimineața tot în biserica catedrală gr. cat. română din Lugoj. Fie-i memoria în veci binecuvântată și odihnească în pace!

Principele moștenitor Alexandru al Sârbei va face pe la sfârșitul acestei luni o vizită la curtea regală română în Sinaia. Din considerare la starea sănătății reginei, ziua acestei vizite se va stabili numai de aici încolo.

Decorat. Cunoscutul pedagog dela universitatea din Jena, Dr. W. Rein a fost decorat cu ordinul „Coroana României”.

Înlăturarea tobelor. Un ziar vienez vestește, că instituția cam învechită a toboșarilor va fi înlăturată în cursul acestui an. Fiecare companie de soldați va avea patru corniști în locul celor 2 corniști și a celor 2 toboșari de până acum. Tobele s'au dovedit adeseori nepractice din mai multe puncte pe vedere.

Tifos în capitală. S'au constatat în Budapesta 170 de îmbolnăviri de tifos. Cauza acestor îmbolnăviri ar fi laptele falsificat adus din împrejurimea Budapestei.

Hymen. Domnul Petru Debu și domnișoara Mărioara Maximilian, își anunță celebritatea cununiei lor, ținută în 4/17 Iulie a. c. în Biserica gr. or. rom. a „Sfinției adormiri” din Brașovul-vechiu.

— Victoria German și Alexandru German, teolog absolut, își vor serba cununia Marți în 2 August a. c. la 2 ore p. m. în Papelele.

— Domnul Gheorghe Cojan, învățător, și domnișoara Mărioara G. Runcanu, își anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, care va avea loc Daminec în 11/24 Iulie a. c. la orele 11 din zi în biserica din Măgura.

pună stăvilă acelei pretensiuni nedemne și puțin umane de-a duce preotul român încă și acasă sasului zeciuială și a-i așeza grăul în stog! Plin de amărăciune zice în urmă Moga, că neîmplinindu-se justele pretensiuni ale clerului neunit „va trebui să rămână și în acest secol celebrat de uman, tot sârman și neînvățat”.

Înainte de-a înainta această „rugămintă”, protopopii la ordinul episcopului înștiințează clerul: „fiind-că va să fie dietă, adeică e strinsură de domni țării, după porunca prealuminatului scaun episcopesc vă aduc aminte, ca să vă scootiți sfințiile voastre ce am trebui să cerem și noi pentru amărătul nostru cler, și punctum-rile ce veți socoti să cerem să le puneți pe hârtie și să le aduceți la sc. prot. cât mai în grabă”.

Un alt moment, alt act de însemnătate istorică este „Rugămintea celor doi episcopi românești, a celui gr. u. Ioan Lemeni de Eadem, și a celui gr. n. u. Vasile Moga așternută dietei pela 1842 în cauza românilor locuitori pe pământul crăesc, numit săsesc”¹⁾.

Acest memorandum ne reamintește pe cel din anul 1791 „Supplex Libellus Valachorum” așternut în numele întreg poporului român din Transilvania împăratului Leopold II. de episcopi Ioan Bob și Gerasim

Primar evreu. Nathan, primarul Romei, a fost reales cu unanimitate și cu mare entuziasm primar al Cetății eterne.

Jubileul din Muntenegru. La jubileul principelui Nichita ce se va serba în August, se așteaptă să sosească în capitala Cetinje și arhiducele nostru moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. La acest jubileu cum se știe, se va face înconorarea de rege a principelui muntenegrean Nichita.

Nouă însoțire de credit sistem Raiffeisen s'a înființat în comuna Șercăița (comit. Făgăraș). Meritul înființării revine stăruinței parohului Demetriu Bărbat de acolo cum și conlucrării învățătorului Petru Macedon din Perșani. Însoțirea, înființată după principiile profesate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu”, primind zilele acestea rezoluțiunea de înregistrare a firmei dela tribunalul r. din Brașov își începe în curând activitatea. Nou înființată însoțire intră în legătură cu proiectata centrală a însoțirilor noastre.

La monetăria din Kremnitz se vor bate zilele acestea monete bulgare de aur, argint și nickel. Monetele bulgărești se fabricau până acum totdeauna în străinătate; dintre statele balcanice numai Sârbia comandase batere de monete în Kremnitz.

Un caz revoltător de brutalitate. Ni se trimite spre publicare următoarele: Marți, în 12 l. c. în ziua Sf. Ap. Petru și Pavel mai mulți ficioși și câțiva soldați din reg. 31 de infanterie și-au petrecut într-o cămărușă din orașul de jos. Unii dintre flăcăi uitându-se ceva prea mult în sticlă, la ieșirea lor pe stradă s'au purtat cam lărmuitor, din care cauză au venit în conflict cu organele de siguranță orașenești. Aceștia după oareși care împotrivi le-a succes a acesta pe escadenții principali, între cari s'a aflat și un soldat. Precum de obicei se întâmplă la astfel de ocazii, militarul înfrântat de alcool nu s'a lăsat a fi escortat prea de bună voie. Până aci s'ar fi petrecut toate după tipicul cunoscut. Ce a urmat însă după aceasta, te revoltă din adâncul sufletului. Ajunși la secție (poliție) sergenții de siguranță au maltrat pe bietul soldat, astfel că a doua zi de dimineață predându-l cu oasele zdrobite comunei militare a trebuit să fie de urgență transportat în spitalul garnisoanei de aici. În fața acestui barbarism medieval săvârșit cu un soldat al armatei comune ne punem întrebarea, oare care va fi soarta unui simplu țărân ce apucă pe mâna poliției într-o stare de mai multă sau mai puțină inconștiență, urmare a consumației de alcool, a acestei spurcate otrăvi ce a devenit o adevărată calamitate a timpurilor noastre? Nu cumva sunt aceste acte o specialitate ce se aplică indeosebi populațiunii românești? Adesea am auzit plângeri de natura aceasta, dar nu le-am putut da crezământ. Vestejind ținuta organelor polițiale, rugăm pe membrii clubului municipal român să facă în legătură cu cazul povestit această chestie obiect de discuție într-o ședință viitoare a reprezentanței orașenești. Suntem informați, că și autoritatea militară va introduce o anchetă.^(*)

Ademovici. Însemnătatea lor residă și în faptul, că în vremuri de grea cumpănă episcopii lăsând la o parte ori-ce ură confesională, umăr la umăr se pun să apere interesele vitale ale neamului românesc. Pe când în „Supplex Libellus” cei doi episcopi arată cu argumente continuitatea și originea poporului românesc, cerând egală îndreptățire, până atunci în rugămintea așternută în anul 1842 se ia în apărare numai cauza românilor locuitori pe pământul crăesc.

În această plânsoare arată pomeniții episcopi, că locuitorii români ai fundului regesc sânt în egalitate de drept, provocându-se la mai multe documente istorice, între altele la privilegiul orăului Andrei al II-lea. Poporul român a fost scos din acele drepturi de sași. Dintre năpăstuirile strigătoare la cer mai de frunte sunt: Românii sunt scoși dela dregătorii și fiind-că să aleg numai deputați sași, cari în dietă nici nu pomenesc de români încât aceia nici știu că pe pământul crăesc locuiesc și români; toate funcțiunile administrative sunt ocupate numai de sași; iar la dregătoriile sătești abia apucă vreun român, nu-i lasă să facă praxă la magistraturele lor, de oare-ce numai cina-saș poate ocupa astfel de funcțiuni; casa de bani a celor șapte județe ajutată numai pe sași, lăsind pe români în cea mai grea miserie; pe români nu-i primesc la me-

Cassa Consistorului arhidiecezan este deschisă în zile de lucru dela 8—12 ore a. m. După amiază cassa este închisă.

† Mărioara Petra născ. Nicolescu, soția parohului Octavian Petra din Iba-nești, după un scurt, dar dureros morb, în al 20-lea an al etății, și în primul an al fericitei sale căsătorii, în 16 Iulie a. c. a încetat din viață, după împărțirea cu sf. taine ale muribunzilor. Astrucarea la cele vecinice va fi astăzi Luni, în 18 Iulie a. c. la 1 ora p. m. Odihnească în pace!

Căldurile mari din America și ploile imbelugate din țările europene încă n'au încetat. Din Filadelfia, New York și alte orașe americane se anunță numeroase cazuri de insolitațiune. Pe la noi grindină și ploi.

A 20 expoziție de vite de prăsilă, precum se știe, o va aranja „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu”, în cursul anului de față în comuna Săcel (lângă Săliște). În scopul preparativelor, comitetul central al Reuniunii s'a adresat primăriei comunale din Săcel cu rugămintea: să binevoiască a hotărâ luna, ziua și locul ținerii expoziției, să designeze comuna de admis cu vitele la expoziție; să institue un comitet aranjator local, care luând a mână afacerea, să aducă la cunoștința celor interesați ținerea expoziției, scopurile ce se urmăresc și să îndemne populațiunea să participe cu vite ținute bine și în curățenie, ca astfel și această lucrare de interes general economic a Reuniunii, să producă roadele dorite.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor sibieni”, la stăruința practicanților ouleg. tip. Ilie Măgian, următorii sălișteni au dăruit precum urmează: Nicolae Tămpăniariu, funcț. de bancă, 50 bani; Oprea B. Popa, 1 cor.; Nicolae Petrușiu, funcț. de bancă 50 bani; Lazar Stoia, funcț. comunal, 20 bani; Elie Petrușiu funcț., 50 bani; Ioan Schitea, vice-notar, 1 cor.; Ioan Petrușiu, stud. univ., 50 bani și N. N. 20 bani;

La școală. Învățătorul: — „Pentruce are școlarul urechi?” — Școlarul: — „Ca să tragă domnul învățător de ele.”

Serbări culturale vor avea loc la 31 Iulie n. 1910 în Teaca, din prilejul „Tombolei pentru edificarea bisericii românești din „Teaca”, cu programul următor: La orele 9 dim.: Serviciu divin în biserica română. La orele 10 dim.: Adunarea generală a „Comitetului filial” al societății pentru fond de teatru român, în localul școlii române din Teaca. La orele 11 a. m.: Constituirea unui despărțământ nou al Asociațiunii” cu sediul în Teaca. La 10 din zi: Prânz comun în hotelul „Riemer”. La orele 4 p. m.: Sortirea obiectelor „Tombolei”. La orele 7½ seara: Concert dat de dñii Ștefan Mărcuș și Ionel Crișan elevi ai academiei muzicale din Viena — sub conducerea domnului Aurel P. Bănuțiu, directorul artistic al societății p. f. d. teatru român. După producțiune urmează petrecere.

serii; la nou căsătorii sași li s'a taie o câștigime de agru, din pământul comun; poporul român în loc să dea zăciuială preotului său, e silit să o dea preotului sss; preoților luterani li se taie câte 50—100 gălele din pământul comun, apoi capelanilor, cântăreților etc. Răpinduli-să documentele românilor, sau nevoind a le estrada sași, români sunt siliți a purta procese teritoriale. Rugămintea se încheie „noi vorbim în numele a 200,000 cetățeni apăsați, prin urmare, pentru o a zecea parte din locuitorii Ardeleni; mare comoră și țarie zace pentru patrie în acest număr, numai să se reazeze în drepturile date lor dela natură și de către legile patriei și recunoscute totdeauna de către monarh”...

Pe lângă spicuirile scoase din unele circulare ale ep. Moga, am resumat și cele două rugăminti ale lui către guvern, dela anul 1837 și 1842, cari ne arată pe Moga ieșit puțin din umilinta caracteristică. Sperăm, că să va afla omul chemat, care să studieze mai amănunțit ca studiu separat și se scrie monografia pomenitului episcop, precum și epoca în care a trăit, descoperind astfel multe lucruri interesante și prețioase pentru biserica ortodoxă și neamul românesc.

Emilian Cioran
preot.

Expoziție. Republica Mexicului, care e de patru ori mai mare decât Franța și nici pe departe nu este atât de împopulată, își va serba în 15 Septembrie a. c. jubileul de o sută de ani de a întemeiere. Președintele său, generalul Porfirio Diaz, a fost ales zilele acestea. Toate statele culte vor lua parte la această reprezentare. Austro Ungaria va fi reprezentată prin consulul din Mexico, contele Maximilian Hadik.

Din comuna Oreșat ni se scriu următoarele: Procesul de despărțire ierarhică intentat Sărbilor de Români din comuna Oreșat (dieceza Caransebeșului) s'a terminat judecându-se edificiul bisericii cu întreg aranjamentul ei Românilor din acea comună, pe lângă o sumă minimală de despăgubire. În marea bucurie ce ne-a cuprins sufletele, că ni s'a dat puțină a preamări pe D-zu în limba părinților noștri, se cuvine a ne aduce aminte și de factorii cari au sprijinit năzuințele noastre de scăpare de sub apăsătorul jug al acelora, cărora mai totdeauna le plăcea a se numi frații noștri; manifestările lor, ostile nouă din timpul prezent însă, ne dovedeau contrariul. Ținem deci de cuviință, să mulțămim din suflet Venerabilului Consistoriu al diecezei Caransebeșului, pentru deosebita bunăvoință și dragoste, cu care, încă din cele dintâi momente ale luptei noastre de desrobire bisericăscă, ne-a luat sub înaltul său scut. Mulțămim din toată inima Prea On. Domn Traian Oprea, protopresbiter tractual, pentru că ne-a sprijinit cu binevoitorul D-sale sfat, mai cu seamă cu fapta, urmărind cu cel mai viu interes toate fazele prin cari trec astfel de procese, fără a avea altă remunerațiune decât adâncă noastră recunoștință. În sfârșit rugăm pe dl Dr. Emil Babeș, purtătorul procesului nostru, să păstreze convingerea că, până va fi suflet de lege românească în comuna Oreșat, numele D sale va rămânea neșters, și se va pomeni totdeauna că adâncă venerație și recunoștință, pentru agilitatea dovedită în proces, precum și pentru minunatele rezultate ce le-a obținut pe seama noastră. Pentru comitetul parohial al comunei Oreșat: Ioan Mităr, preot or. român.

Indemnată fără mâni. O tinără fată, d-șoară Litty Smith, aproape de Chicago, și-a pierdut încă de mică brațele amândouă; însă cu vremea și-a perfecționat picioarele atât de mult, încât săvârșeste astăzi or ce lucru, la care omul teafăr are trebuință de două mâni. D-șoara Smith, cu ajutorul picioarelor și al dinților, face tot ce dorește: se îmbracă, se pieptene, își spală dinții singură; mănâncă, bea; scrie, desenează; folosește și foarfeiele, firește, la lucruri de cusut; — ba știe să mănuească, tot cu picioarele, or ce unealtă aparținătoare meseriei de tâmplar.

Poșta redacției.

George Lupu, inv. Bucium-Poeni. Copia nu va fi legalizată de către notarul public, de aceea reklamă originalul. Trimite-l, dar în epistolă recomandată și păstrează recipia, pentruca eventual să te poți justifica.

Cărți și reviste.

Calcularea conturilor curente, puncte nouă de vedere, de I. C. Panu, prof. la școala superioară de comerț, Brașov, tip. Ciureu & Comp., 1910. O broșură de 27 pp. Prețul: 60 fil.

O călătorie de studii, făcută în primăvara anului 1910 cu elevii școlii superioare de comerț române din Brașov, de Ion Pricu, profesor. O broșură de 47 pp. Prețul: 60 fil.

Alunarul gimnaziului sup. gr. cat. și al școlii pop. elementare din Beiuș pe anul școlar 1909—1910, publicat de V. Dumbravă, director. Conține: *Beiuș ori Beiuș?* un studiu asupra întrebării: Care este numele românesc corect al acestui oraș, Beiuș ori Beiuș? Corpul profesoral s'a compus din: 15 profesori ordinari, 3 extraordinari și 4 cateheți. La școala elementară, cu 4 clase, cercetate de 49 băieți, au funcționat un director, 2 învățători și 3 cateheți. Gimnaziul a avut 393 școlari înscriși, dintre cari 325 români (149 gr. or.). Biblioteca tinerimii gimnaziale cuprinde 1423 cărți în 2075 volume în valoare de aproape trei mii de coroane; numărul cărților și al volumelor din biblioteca profesorală nu este arătat.

¹⁾ Apărută în broșură, și în anul 1862 în Gazeta Transilvaniei.

„VIITORUL”, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Ocna-Sibiului.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Viitorul” societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna) publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de contabil.

Dela reflectanți se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvit o școală superioară de examen de maturitate.

2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puțin limba maghiară în scris și vorbire.

Cei cu praxă vor fi preferați.

Salar 1200 cor. anual și tantiema statutară.

Cereri au să se înainteze până cel mult în 15 August n. 1910.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere. După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

(245) 1—3

Direcțiunea.

Concurs.

Nr. 2750/1910 prot. Pentru ocuparea postului de vicanotar în comuna Poiana (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta publică concurs și provoacă pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform § 6 ar. I din 1883, respective § 3 art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acum subsemnatului oficiu pretorial până în 29 Iulie a. c.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbii românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defigă ulterior. Mercurea, la 12 Iulie 1910.

Primpretorul comunal:

(239) 1—3

Bruckner.

Nr. 53/1910.

[244] 1—3

Licitațiune.

Comuna bisericească Petrifaleu (Péterfalva), protopresbiteratul Sebeșului, pe baza planului și preliminarului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu dtul 21/1 1910 Nr. 601 Școl. 1910 dă în întreprindere zidirea școlii prin licitațiune publică minuendă care se va ținea la 18/31 Iuliu a. c. la 2. ore d. a. în școala din Petrifaleu.

Prețul de strigare e cor. 21944 90, în care sumă e cuprins și integritate materialul. Cei ce doresc a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul preliminarului de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Petrifaleu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Petrifaleu, 27 Iunie 1910.

Zaharie Radu.

N. Oancea

notar.

paroh.

Vidi.

Sergiu Medean

protopresbiter

Nr. 608/1910.

[242] 2—3

Concurs.

1. Pentru ocuparea postului de paroh cl. III. în nou formată parohia Bacitelec (Băcstelek), conform rezoluțiunii Venerabilului Consistoriu din 25 Noemvrie 1908 Nr. 13584 Bis. se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post fac laolaltă 800 cor. anual și quartir natural.

2. Tot cu această ocaziune se scrie concurs și pentru postul de învățător-cantor la această biserică.

Emolumentele împreunate cu postul de învățător-cantor sunt cele normate de art. de l. XXVII. din 1907. cu completarea salariului dela stat și quartir din 2 odăi. Intrarea în funcțiune la 1 Septemvrie st. nou a. c.

Doritorii de a compete la unul din aceste posturi, din această parohia, au a-și trimite cererile de concurs împreună cu documentele recerute la subsemnatului oficiu protopresbiterat rom. gr. or. al Treiscaunelor (Haromszék) în Brețcu (Bereczk) în termenul arătat, având a se prezenta în biserică în vre o Duminică sau sârbătoare cu prealabila în-cuviințare a protopresbiterului, spre a celebra și cuvânta, respective cânta în biserică.

Brețcu, 26 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat rom. gr. or. al tractului Treiscauna în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter

Nr. 320/1910

[241] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională de nou înființată în opidul Ighiu, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative, din lada bisericeii, quartir constător din 3 odăi și oulină, în edificiul școlii, lemnele de foc necesare și grădina.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiterat, în termenul susindicat, notându-se, că vor fi preferați candidații cu calificățiune superioară și cei buni cântăreți, în deosebi pentru că alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor, în și afară de biserică, pentru care serviciu se va da în folosință 1 jug. de pământ arător, iară pentru formarea de cor, ceea ce înocă se pretinde dela cel ales, i-se va vota o deosebită remunerațiune din partea comitetului parohial.

Postul se va ocupa la 1-a Sept. 1910, iară cuincuenalele se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericeii, dar numai după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, în vre-o Duminică sau sârbătoare la biserică, pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a să face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 25 Iunie 1910.

Of. protopresbiterat gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter

Nr. 365/1910.

[238] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din Vărtop, protopresbiteratul Abrudului, se scrie concurs în „Telegraful Român” cu termen de 30 zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare anticipative din cassa bisericeii.
2. Quartir în natură și
3. 1/4 jugăr grădina.

Concursul se va înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Abrud, 25 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter

Nr. 177/1910.

(225) 3—3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a Bătrâna, în protopresbiteratul Dobra, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cereri concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioșif Morariu
protopop.

Nr. 312/1910

[230] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a doua din Gararâului protopresbiteratul Săliștii se publică prin această concurs cu termen de 30 zile, dela întâia publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu această parohie, de clasa I-a, sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești.

Cei ce doresc a ocupa acest post, trebuie să-și înainteze subsemnatului oficiu protopopesc, în termenul indicat, concursul intruit cu toate documentele, în sensul §-lui 32 din „Regulamentul pentru parohii”. Iar în sensul §-lui 33 din acelaș regulament, cu prealabila încunoaștințare a subsemnatului, concurenții se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a ținea predică, a cânta și eventual a celebra.

Săliște, în 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupas
adm. prot.

Nr. 178/1910.

(226) 3—3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a Muncelul-mare cu fiile Boiabărzi și Muncelul-mic, să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cereri concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioșif Morariu
protopop.

Nr. 448/1910.

[236] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din Ida mare (Nagy Ida) în tractul Bistriței se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Adause cincenale conform legii după anii serviți aici.
3. Cortel în edificiul școlii, grădina și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Duminică și sârbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferați cei ce vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistrița, 23 Iunie (6 Iulie) 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Bistriței în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter

Nr. 261/1910 prot.

[231] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci dela școlile confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul Mediașului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hoghilag**, fiile la **Elisabetele**, salar de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartitie iar 200 cor. din alojii comunal, quartir în natură și lemne de foc.

2. **Păucea**, salar 600 cor. și anume: 400 cor. din repartitie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, relut de quartir și lemne de foc.

3. **Richșdorf**, cu salar 600 cor. și anume: 400 cor. din repartitie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, quartir în natură și lemne de foc.

La toate aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învățătorilor și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste trei posturi, își vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în termenul deschis, îndatorăți fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Duminică și sârbători și a cânta cu ei sf. liturgie.

Mediaș, 23 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 287/1910.

[227] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 3-lea învățătoresc la școala noastră din Topârcea se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariul împreună cu acest post este: 100 cor. dela biserică; 900 cor. din visteria statului; 40 cor. relut de quartir dela biserică și 20 cor. pentru grădina tot dela biserică.

Celce dorește a ocupa acest post, se va prezenta în una din Duminici sau sârbători la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, având alesul să fie și instructorul și conducătorul cântărilor liturgice.

Concursul, instruit cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în termenul indicat. Cele intrate după termen, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Săliște, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Lupas
adm. protopresb.

Nr. 239/1910.

[229] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna Pianul-de-jos, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
 2. Relut de quartir 50 cor.
 3. Grădina sau un stâncin de lemne.
- Dela învățător se cere să aibe cunoștințe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursul se va trimite oficiului protopresbiterat gr. or. al Sebeșului și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Sebeș, 22 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 449/1910 prot.

(228) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

1. **Sighisoara**, un post învățătoresc cu salar anual de 1100 coroane din cassa bisericeii în rate lunare decursive, locuință în edificiul școlii, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a prevedea instrucțiunea școlară dela 6—12, și dela 13—15 ani și a ținea în mod perondat cu ceilalți doi învățători în Duminică și sârbători strană în biserică fără altă remunerație.

2. **Daneș**, un post învățătoresc cu salar de 1000 coroane în rate lunare anticipative, quartir în edificiul școlii, relut de lemne 40 coroane și 1/4 de jugăr de grădina.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

3. **Sard**, cu salar anual de 1000 coroane. și anume dela popor prin repartitie 200 coroane, 200 coroane dela consistor, restul de 600 coroane întregire dela stat, quartir în edificiul școlii și grădina.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Aleșii la aceste posturi sunt datori a instrua elevii de toate zilele și cei de repetițiune în cântările liturgice, și a le conduce în biserică în Duminică și sârbători în regulă fără altă remunerație.

Petițiile concursuale instruite în conformitate cu egile în vigoare, sunt a să așterne subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul deschis.

Sighisoara, 20 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Sighisoara, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Dela Bibliotecă arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul Vetrei luminoase. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „Valra luminoasă” înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul 2 coroane, plus porto 30 bani.